

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การบนส่ง และความก้าวหน้าส่งที่มีคุณภาพ สะดวกและรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิตและพฤติกรรมการบริโภค จากการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายกลายเป็น รูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังเช่นธุรกิจการค้าปลีกที่มีการขยายตัวในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ชูปเปอร์มาร์เก็ต ศูนย์อาหาร หรือศูนย์การค้าปลีกที่มีการขยายตัวในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้ามีอุดาภัย ที่มีแนวโน้มลดลง ซึ่งตรงกันข้ามกับศูนย์อาหารที่ ห้างสรรพสินค้าที่ได้รับผลกระทบบ้าง แต่ก็ยังมีอัตราการขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด โดยเน้นการขยายตัวในราคากลาง เนื่องจากมีการลงทุนต่ำและคืนทุนเร็วกว่า (กระแสทัศน์. 18 ตุลาคม 2551 ; ล้ำอิงใน www.apollo.cementthai.co.th/economics)

การเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจค้าปลีกที่ปราศจากการควบคุมของภาครัฐ รวมทั้ง ทิศทางธุรกิจค้าปลีกของไทยเองที่ซึ่งไม่มีความชัดเจน จึงทำให้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบค้าปลีกของโลก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) ที่นักลงทุนต่างชาตินำเข้ามาเพื่อให้ธุรกิจค้าปลีกไทยทันสมัย เพื่อสถานประกอบะขนาดใหญ่ ทั้งผู้ค้าปลีก เจ้าของปัจจัยการผลิต และโรงงานผู้ผลิต ซึ่งจากข้อมูลของศูนย์วิจัยศิริ ไทย จำกัด (กระแสทัศน์. 18 ตุลาคม 2551 ; ล้ำอิงใน www.apollo.cementthai.co.th/economics) กล่าวว่า หลังจากที่ประเทศไทยได้เปิดเสรีทางการค้าด้วยกฎหมาย ปว.281 นักธุรกิจต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดธุรกิจค้าปลีกที่มีมูลค่าโดยรวมไม่ต่ำกว่า 500,000 ล้านบาท/ปี และคาดว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงขึ้นอีก และจากการเปรียบเทียบธุรกิจร้านโชว์ห่วยต่อธุรกิจสมัยใหม่ ในปี 2542 พนวั่น มีสัดส่วน 70:30 และในปี 2544 สัดส่วนได้เปลี่ยนเป็น 60:40 นั่นคือ ธุรกิจการค้าปลีกสมัยใหม่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น มีผลมาจากการที่ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่หลาย

รายเป็นของต่างชาติที่มีเงินทุนที่ค่อนข้างสูงและมีอำนาจต่อรองที่สูง ยังเนื่องมาจากการสั่งซื้อสินค้าแต่ละครั้งค่อนข้างมาก ทำให้ศักยภาพการแข่งขันสูง โดยเฉพาะในธุรกิจค้าปลีกและศิลปะ

ศิลปะศิลป์สโตร์ ซึ่งมีการขยายตัวสูงมาก

การค้าปลีก เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า และบริการ โดยตรงแก่ผู้บริโภค คนสุดท้าย เป็นปัจจัยบุคคลซึ่งมีได้รับค้าไปใช้ในเชิงธุรกิจ โดยมีร้านค้าปลีก (Retailer หรือ Retail Store) เป็นองค์กรสำคัญ ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการ ได้จากองค์กรค้าปลีกหลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น ร้านค้าปลีกแบบมีร้านค้า ไม่มีร้านค้า และองค์กรค้าปลีกประเภทต่างๆ ในการประกอบการค้านั้นมีสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ นั่นก็คือ ส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ กระบวนการสร้างส่วนประสมทางการตลาดก็จะเป็นการปรับเปลี่ยนปัจจัยหรือองค์ประกอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความจำเป็นของตลาดสินค้าแต่ละประเภท อาจมีการซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง จึงไม่สามารถที่จะทำการตัดสินใจได้ ๆ โดยอาศัยองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น นอกจากนั้นองค์ประกอบหนึ่งๆ ก็จะคงความสำคัญเพียงช่วงเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น (ศิริวรรณ เศรีรัตน์ และคณะ, 2541 : 337)

ในปี 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจครั้งสำคัญและร้ายแรงที่สุด ก่อนที่รัฐบาลจะมีนโยบายปล่อยให้ค่าเงินบาทลดลง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ผู้ประกอบการค้าปลีกไทยประสบปัญหาสภาพคล่อง และมีหนี้ต่างประเทศจำนวนมาก เพื่อแก้ไขภาระหนี้สินและปัญหาดังกล่าว ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องหาผู้ร่วมทุนหรือขายกิจการให้กับต่างชาติ เพื่อนำเม็ดเงินมาพยุงสภาพคล่องของธุรกิจหลักของตนหรือนำเม็ดเงินมาชำระหนี้ต่างประเทศที่มีอยู่จำนวนมาก (สมบูรณ์ รุจิรงค์, 2545 : 18) ทำให้ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งของไทยต้องเผชิญหน้ากับบริษัทบัตร์ใหญ่ของต่างชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อธิวัฒน์ ทรัพย์ไพบูลย์ (2545 : 23) กล่าวไว้ว่าเป็นพระกาลลุ่มทุนบัตร์ใหญ่ค้าปลีกค้าส่งข้ามชาติ มีพลานูกาฬทางด้านทุนและเทคโนโลยีที่เหนือกว่า จึงทำการเข้าซื้อกิจการหรือร่วมทุนกับบัตร์ใหญ่ธุรกิจค้าปลีก บางรายของไทย ส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งของไทย ต้องตกอยู่ในภาวะของการถูกซื้อไปโดยบุคคลต่างประเทศ ทำให้ห้างสรรพสินค้าโลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์ ต้องขายหุ้นส่วนใหญ่ให้กับกลุ่มแทสโก้ ให้แห่งประเทศไทย องค์กร และเปลี่ยนชื่อเป็นแทสโก้-โลตัส (Tesco Lotus) ห้างบิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Big C Supercenter) ก็ เช่นกัน ได้ขายหุ้นให้กับกลุ่มกาลีโน

ยักษ์ใหญ่ธุรกิจค้าปลีกจากฝรั่งเศส และสุดท้ายห้างสรรพสินค้าคาร์ฟอร์ (Carrefour) ได้กลายเป็นไฮเปอร์มาร์เก็ตสัญชาติฝรั่งเศสไปในที่สุด และได้มีการขยายสาขาอย่างรวดเร็ว ทั้งในกรุงเทพ และต่างจังหวัด ทำให้ภาระการณ์แข่งขันของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเปอร์เซ็นเตอร์มีความรุนแรงมากขึ้น ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ประเทศไทยเปอร์เซ็นเตอร์นี้ จึงต้องมีการปรับตัวและแสวงหากลยุทธ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและรักษาส่วนแบ่งการตลาดให้สูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ส่วนประสมทางการตลาดจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งการดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นจะต้องสร้างส่วนประสมทางการตลาดที่มีความเหมาะสมในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งในการนำเสนอส่วนประสมทางการตลาดไปใช้กับองค์กรธุรกิจนั้น ๆ นั้นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และความจำเป็นของตลาดแต่ละตัว เช่น การขยายระยะเวลาที่ทำการเสนอบริการนั้น ๆ ออกไป เมื่อพบว่ายอดขายยังมีปริมาณมาก ซึ่งส่วนประสมทางการตลาดอาจมีการซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง จึงไม่สามารถที่จะทำการตัดสินใจได้ ๆ โดยอาศัยองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นองค์ประกอบหนึ่ง ๆ ก็จะคงความสำคัญเพียงช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น ดังนั้น การกำหนดส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสมกับธุรกิจบริการของตนเองได้จึงนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

จังหวัดหนองคายมีสถานศึกษาเพิ่มขึ้น จากในอดีตจะมีเฉพาะระดับชั้นอนุบาล ประถม มัธยม อชีวศึกษา และเทคนิค แต่ในปัจจุบันมีสถาบันต่างๆ ให้ความสนใจมาเปิดสาขาวิชาหลายสถาบันด้วยกัน เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หรือ บางมด และมีหลาย ๆ สถาบัน ซึ่งส่วนแล้วแต่เป็นระดับการศึกษาที่สูง เช่น ปริญญาตรี ปริญญาโท ในจังหวัดหนองคายธุรกิจสินค้าเครื่องเขียนจึงมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคตอย่างแน่นอน

สินค้าเครื่องเขียนเป็นสินค้าที่นิยมที่มีความจำเป็นต่อบุคคลทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนนักศึกษา หน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้าน และสำนักงาน จากการที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนด้านทุนการศึกษาและโครงการเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ทำให้มีผู้เข้าศึกษาต่อจำนวนมาก ส่งผลให้ธุรกิจประเภทจำหน่ายสินค้าเครื่องเขียนเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ เพราะเป็นธุรกิจที่เมื่อเข้าอยู่กับคุณภาพและมีรายได้สูงสำหรับต้นทุนที่ต่ำ เช่น นำเข้าสินค้าจากประเทศจีน จึงทำให้ธุรกิจจำหน่ายสินค้าเครื่องเขียนเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพและมีโอกาสเจริญเติบโตในอนาคต

เครื่องเขียนเกิดขึ้นมากถึง 12 แผ่นในจังหวัดหนองคาย คือ ร้านศึกษาภัณฑ์หนองคาย ร้านศึกษาภัณฑ์ขอนแก่น ร้านอำนวยพร ร้านไฟฟ้าภิชย์ ร้านกมลรัตน์ ร้าน อ.วัฒนา ร้านสุวรรณพานิช ร้านอรุณเครื่องเขียน ร้านนานาภัณฑ์ ร้านซีเอ็ค บุ๊กส์ สาขา 1 ร้านซีเอ็ค บุ๊กส์ สาขา 2 ร้านนายอินทร์ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย. 2551 : 48) ทั้งที่มีการจำหน่ายเครื่องเขียนเพียงอย่างเดียว ร้านที่จำหน่ายทั้งเครื่องเขียนและหนังสือเขียน และร้านที่จำหน่ายรวมกับสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น ร้านโซวห่วย ร้านขายเครื่องเขียน หรือแม้แต่ห้างสรรพสินค้า และศูนย์การค้า ซึ่งแต่ละร้านก็มีกลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้ประกอบการร้านค้าแต่ละประเภทจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงภัยการณ์แย่เข้าข้างได้ ทั้งนี้นอกจากจะแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดให้ได้มากที่สุดแล้วยังต้องมีการพัฒนากลยุทธ์และแผนการตลาดเพื่อพัฒนาธุรกิจของตนเองอีกด้วย

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดต่อพุทธิกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียนของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เนื่องจากสินค้าเครื่องเขียนเป็นสินค้าที่จะต้องใช้อยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้อง อิอกทั้งยังจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ดำเนินธุรกิจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจของตนเอง เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจและการพัฒนาการค้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการเพิ่มรายได้และส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพุทธิกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียนของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อปรับเปลี่ยนระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพุทธิกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียนตามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพุทธิกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียนของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริโภคที่มีคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียงแทนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ทำการวิจัย คือ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. ระยะเวลาทำการวิจัย คือ เมษายน 2551 ถึง ธันวาคม 2553
3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีหัวเรือนจำนวน 142,946 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551 : 6) 3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสำรวจเรื่องรูปการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane ถึงใน รายงานที่ ศิลป์ฯ. 2549 : 49) (ภาคผนวก ก หน้า 82)

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเครื่องเขียงของผู้บริโภค ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และ กระบวนการให้บริการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพต่างๆ เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการให้ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบคู่แข่งขัน

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง องค์ประกอบทางการตลาดและเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ ซึ่งธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมทางการตลาดที่มีความเหมาะสมในการวางแผนยุทธ์ทางการตลาด ส่วนประสมทางการตลาดที่มีความเหมาะสมนั้น ในการวางแผนยุทธ์ทางการตลาด ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าที่วางจำหน่ายในร้านเครื่องเขียน เช่น ปากกา ดินสอ กระดาษ ไม้บรรทัด และอุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น

ราคา (Price) หมายถึง ค่าของสินค้าเครื่องเขียนต่าง ๆ คิดเป็นเงินตามที่ซื้อขายกันทั่วไป หรือเป็นสิ่งที่แสดงถึงค่าของผลิตภัณฑ์ให้ผู้ซื้อทราบ

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กระบวนการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายไปยังตลาดหรือผู้บริโภค

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ขายกับผู้บริโภค ประกอบด้วย การขายโดยใช้พนักงาน การโฆษณา การส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์สินค้าเครื่องเขียน

บุคลากร (People) หมายถึง เจ้าของร้านหรือพนักงานประจำร้านที่มีหน้าที่ให้บริการภายในร้านและทำหน้าที่ขายผลิตภัณฑ์ด้วย

ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของร้านจำหน่ายสินค้าเครื่องเขียน เช่น การตกแต่งบรรยากาศ ลักษณะ ความสะอาดของร้าน การจัดวางสินค้าอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

กระบวนการให้บริการ (Process) หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้บริโภคของเจ้าของร้านและพนักงานภายในร้านจำหน่ายสินค้าเครื่องเขียน ซึ่งส่งผลต่อความพอใจผู้บริโภค

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า หมายถึง ส่วนประสมทางการตลาดที่กระทบต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค

พฤติกรรมการซื้อสินค้า หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการตัดสินใจของบุคคลในการซื้อสินค้าเครื่องเขียน

ประชากร (Population) หมายถึง ประชากรในเขตอำนาจเมือง จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

เครื่องเขียน หมายถึง อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์เขียนแบบ อุปกรณ์วาดภาพและอุปกรณ์การเขียนที่ อุปกรณ์การพิมพ์และซิลค์สกรีน และอุปกรณ์การปั๊ม ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในงานศิลปะต่าง ๆ เช่น สมุด ปากกา ดินสอ กระดาษ ง้วเวียน สีน้ำมัน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสำคัญของส่วนประสานทางการตลาดที่มีต่อพัฒนาระบบการซื้อสินค้าเครื่องเขียนของผู้บริโภค ในเขตอําเภอมีือง จังหวัดหนองคาย
2. นำมาเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายเครื่องเขียน และผู้ที่สนใจในการนำผลการวิจัยที่ได้มาวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายและสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค ได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY